

TALEPUNKTER TIL
FOLKETINGETS UDDANNELSESUDVALG

11. marts 2011

[KUN DET TALTE ORD GÆLDER]

Samråd i ERU alm. del den 15. marts 2011 – samrådspørgsmål W af 23. februar 2011 stillet efter ønske fra Niels Sindal (S) om den tværpolitiske aftale vedr. søfartsuddannelserne

Spørgsmål W

Ministeren bedes forklare, hvorfor regeringen - i ly af finansloven - har brudt den tværpolitiske aftale omkring søfartsuddannelserne.

Svar:

Tak for invitationen til at komme her i dag.

Jeg kan indledningsvis oplyse, at jeg den 22. februar 2011 var i samråd i Folketingets Uddannelsesudvalg. Her drøftede vi den adgangsbegrænsning, som med finanslovaftalen fra 2011 er blevet genindført på blandt andet maskinmesteruddannelsen, som jo er en af de mange søfartsuddannelser.

Den beslutning blev truffet, fordi der i de senere år har været en markant vækst i optaget på de maritime uddannelser. En vækst der ville medføre en betydelig overskridelse af bevillingerne for de kommende år.

Vi har gjort det af både økonomiske årsager, og for at vi fortsat skal kunne opretholde gode uddannelser på det maritime område.

[De maritime uddannelser – reformen fra 2004]

I disse prioriteringer var det en afgørende præmis, at vi samtidig sikrede, at aftalen om skolereformen på det maritime område fra 2004 blev overholdt.

Og regeringen overholder aftalen fra 2004, der netop indeholder begrænsning for optag på de enkelte uddannelser. Samtidig fører vi en ansvarlig politik, der – hvis vi blot havde ladet stå til – ville have ført til, at vi havde stået med et stort underskud. Lad mig forklare, hvordan det hænger sammen.

I 2004 gennemførte regeringen sammen med alle Folketingets partier bortset fra Enhedslisten en skelsættende reform af det maritime uddannelsessystem.

Reformen havde afsæt i den Søfartspolitiske Vækststrategi fra 2003. Denne strategi indeholdt en tilbundsgående analyse af de søfarendes uddannelsesforløb og deres erhvervsmæssige adfærd over en årrække på 20 til 30 år.

Med Vækststrategien blev der sat fokus på behovet for at give de maritime uddannelser et kvalitetsløft.

Dengang var vi også konfronteret med udsigten til et betydeligt underskud i forhold til bevillingsrammen for 2005-2008. Herudover var skolestrukturen før 2004 bygget op med flere ud-

dannelsesinstitutioner, hvoraf nogle havde et spinkelt økonomisk grundlag.

I det lys var hovedformålet med reformen at effektivisere ved at skabe større og mere robuste uddannelsesinstitutioner.

Skolerne skulle have faglig og økonomisk tyngde, og der skulle sikres en fornuftig regional balance, så der også på langt sigt kunne udbydes maritime uddannelser flere steder i landet.

Med reformen sikrede vi, at skolernes kapacitet blev tilpasset til at uddanne det nødvendige antal studerende, som skibsfarten og industrien har brug for.

Der blev med reformen sat ind på en række områder, og en central del af reformen var således et ønske om at styrke uddannelsernes kvalitet.

Ved fx at hæve skibsofficers- og maskinmesteruddannelserne til professionsbachelorniveau blev uddannelserne fremtidssikrede og dermed mere konkurrencedygtige, både på land og til søs.

I dag er uddannelsesreformen gennemført. Den har givet et sammenhængende system af uddannelser, som sikrer, at der i dag udbydes en bred vifte af gode maritime uddannelser.

Der uddannes dygtige ledere til Det Blå Danmark på skoler over hele landet, og der leveres generelt de kompetencer, som søfartserhvervet og industrien efterspørger.

Et andet vigtigt element i reformen var at sikre bæredygtige og effektive uddannelsesinstitutioner, der har et optag af elever, der er tilpasset de reelle behov. I samråd med erhvervet indførte forligspartierne adgangsbegrænsning bredt på de maritime uddannelser. Dengang kaldte vi det for rekrutteringsmål.

Der blev aftalt følgende årlige rekrutteringsmål:

Ca. 200 skibsofficersstuderende

Ca. 230 skibsassistenter på grunduddannelsen

240-300 maskinmesterstuderende

Denne begrænsning af optaget blev udmøntet på finansloven for 2005 og fremgik også af de følgende års finanslove.

[De maritime uddannelser – indførsel af frit optag i 2008]

Frem til 2008 var der i overensstemmelse med aftalen fra 2004 adgangsbegrænsning på optaget på alle de maritime uddannelser.

Men i 2008 var der rum i dansk økonomi til at indføre frit optag på de videregående maritime uddannelser til skibsofficer og maskinmester. Dette skete således ikke som en del af forliget fra 2004, men var et udtryk for, at der var økonomisk mulighed for at skabe en øget grad af fleksibilitet.

Adgangsbegrænsningen havde indtil da ikke haft en reel betydning på de videregående maritime uddannelser, da det i en periode havde været vanskeligt at tiltrække unge til de maritime uddannelser.

Der blev som led heri iværksat en omfattende rekrutteringskampagne med henblik på at få uddannet et tilstrækkeligt antal unge til det Blå Danmark. Arbejdsløsheden var dengang stort set nul for både skibsofficerer og maskinmestre.

Da der samtidig var tilkendegivelser fra industrien om udsigt til god beskæftigelse for navnlig maskinmestre, blev det derfor vurderet som forsvarligt at ophæve adgangsbe­grænsningen. En beslutning der ikke ændrede ved aftalen fra 2004.

[Finansloven for 2011 - de maritime uddannelser]

I 2008 var væksten i optaget til de maritime uddannelser beskeden. Fra 2009 til 2010 var der derimod en betydelig stigning. Den var primært koncentreret omkring maskinmesteruddannelsen, hvor optaget blev mere end fordoblet på 3 år.

Det var en udvikling, som vi ikke havde forudset, da det frie optag blev indført i 2008.

Den massive tilgang er selvsagt positiv og et udtryk for, at der er tale om populære uddannelser af høj kvalitet.

Desværre betyder tilstrømningen også øgede udgifter. I efteråret 2010 måtte vi konstatere, at det øgede optag ville medføre øgede udgifter for det offentlige på 380 mio. kr. i de kommende 4 år.

Forligsparterne bag finansloven var i den situation enige om, at det var afgørende at fastholde et alsidigt maritimt uddannelses­system med geografisk bredde, hvor alle skoler også fremover er økonomisk bæredygtige.

Det lykkedes os at finde 175 mio. kr. ekstra, som i de næste 4 år tilføres det maritime uddannelsesområde.

I forhold til det resterende underskud, som tegnede sig, måtte vi træffe nødvendige valg. Udfordringen kunne løses ad to veje, hvis rammerne for 2004-aftalen skulle overholdes.

Den første vej var at fastholde det frie optag på det maritime uddannelsesområde, men i stedet reducere på taxametertilskuddet – det vil sige det statstilskud, som skolerne får pr. årselev.

Skulle vi have imødegået underskuddet alene ved at regulere taxametertilskuddene, ville det have rykket så væsentligt ved skolernes økonomiske fundament, at det kunne have medført lukning af skoler.

Denne løsning ønskede vi ikke – først og fremmest af hensyn til at bevare skolerne, men også fordi konsekvenserne på sigt kunne medføre skolelukninger, hvilket ville have været i strid med 2004-aftalen.

Den anden vej – og altså den vej, vi valgte – var at genindføre den adgangsbegrænsning, som allerede indgik som et element i 2004-aftalen. Samtidig foretog vi en mindre og tidsmæssigt begrænset taxameterreduktion.

Men vi har ikke bare genindført adgangsbegrænsningen på niveauet fra 2004. Niveauet for 2011 og frem tager udgangspunkt i optaget fra 2009, som var meget pænt. Det er lykkedes

i kraft af de 175 mio. kr., som er tilført.

[Afslutning]

Lad mig afslutningsvis understrege, at det var vigtigt for både mig og for forligskredsen bag finansloven for 2011, at den brede politiske aftale fra 2004 på det maritime område blev overholdt.

Og det er netop tilfældet. Vi lever op til alle målene fra 2004-aftalen. Således fastholder vi et balanceret og alsidigt maritimt uddannelsessystem, med geografisk bredde. Og vi sikrer, at de enkelte institutioner er robuste og økonomisk bæredygtige. Endelige uddannes der et højt antal unge med maritime kompetencer.

Jeg kan derfor ikke forstå, hvordan man kan påstå, at der skulle være sket et brud på den tværpolitiske aftale fra 2004.

Forligskredsen bag finansloven fra 2011 har hele tiden været klar over, at adgangsbegrænsningen i sagens natur ville sætte en bremse på den fremtidige vækst på de maritime uddannelsesinstitutioner.

Vores grundlæggende udfordring var imidlertid at få styr på de offentlige udgifter og samtidig sikre, at vi stadig kan få uddannet personer med de rette kompetencer til den maritime sektor. I det lys finder jeg, at vi har fundet en fornuftig og afbalanceret løsning.

En løsning, som ikke indebærer besparelser, men tværtimod tilfører ekstra midler til det maritime uddannelsesområde og

forhindrer, at vi er nødt til at lukke skoler.

En løsning, som ikke ændrer ved 2004-aftalens grundlæggende tilrettelæggelse af skolestrukturen, og som derfor forsat sikrer et bredt udbud af maritime uddannelser flere steder i landet.

Og navnlig en løsning, som tager afsæt i den adgangsbegrænsning, som allerede var et helt centralt element i aftalen fra 2004. Men altså på et højere niveau.

Jeg lægger i den henseende særlig vægt på, at den nu fastsatte adgangsbegrænsning dermed bevarer et pænt aktivitetsniveau på alle de maritime skoler. Et niveau der sikrer, at der uddannes rigtig mange unge med maritime kompetencer.

Denne regering har altid prioriteret rekrutteringen af unge til de maritime uddannelser højt. Det var også et af de væsentlige elementer i den politiske aftale fra marts 2007 om at få flere skibe under Dannebrog.

2007-aftalen er netop et godt udtryk for, at tiden ikke har stået stille siden 2004. Med denne aftale styrkede vi således indsatsen for at rekruttere den arbejdskraft, der er så nødvendig for at fastholde væksten i erhvervene.

Vi har sidenhen indgået en aftale med rederne om, at de på årsbasis skal stille praktikpladser til rådighed for 200 skibsofficersstuderende og for 75-100 ubefarne skibsassistenter i mindre skibe.

Jeg har ligesom de fleste andre et ønske om at sikre vækst og

kompetencer til det danske samfund. Derfor uddanner vi fortsat rigtig mange til både den maritime sektor og den øvrige industri.

Men vi er samtidig nødt til at udvise økonomisk ansvarlighed og ikke bare se til, at udgifterne løber løbsk.

Vi skal naturligvis løbende være indstillet på at justere, hvor det er nødvendigt, og vi vil følge optaget på de maritime skoler og beskæftigelsessituationen for skibsofficerer og maskinmestre tæt.